

Öğrenci A:

Belki de ben *History Wars*'ı okurken olağanüstü melankolik bir ruh hali içindeydim, ama üzerimde güçlü bir duygusal etki yarattı. Bunun ardında yatan temel neden, bana Hiroşima ve Nagazaki dehşetini ve daha da genellersek sivillerin “terör bombardımanı” altında bırakılmasını hatırlatmasıydı. Ama aynı zamanda, aksini gösteren tüm kanıtlara rağmen insanların, inatla, belirli bir hareketin hiçbir ahlaki muğlaklığının olmadığına (yani netliğine) inanmaya devam etmesi fikrinde iç karartıcı ve korkutucu birşey vardı. Derslerin öğrenilmediğini, son 11 Eylül ve Irak savaşı olaylarının da net bir şekilde gösterdiği gibi, doğruluk adına işlenen suçların da işlenmeye devam edeceğini akla getiriyor. Daha az önemli olan, profesyonel bir açıdan *Enola Gay* çekişmesi, beni, tarihin akademi dışında kullanımı konusunda daha az iyimser yaptı. Bu kitap, çekişmede yenilmişler tarafından yazılmış bir kitap.

Metne dair duygusal tepkim, beni aynı zamanda hem bütünlüğüyle *Enola Gay* sergisinin hiçbir zaman monte edilmemiş olmasından dolayı daha kırgın ve hem de onu eleştirenlere normal zamanda olabileceğimden daha anlayışlı yaptı. Bir taraftan bombalama, kamusal bir oturumda yakın inceleme arzeden ulusal bir trajedi/suç. Ne kadar tanımsal olursa ve ne kadar insan onun hakkında anlaşmazlığa düşerse, onu su yüzüne çıkarmak ve ne şekilde ulusal politikayı etkilediğini anlamak o derece daha önemlidir. AFA'nın askeri-endüstriyel kompleks adına lobi faaliyetlerinde bulunması, savaş gazilerinin kasıtlı körlükleri, politikacıların kendi kendini desteklemeleri, medyanın skandal tellallığı, bunların hepsi uzun süreli bir tartışma, gözden geçirme ve kendi kendini sorgulama zeminine zarar verdiler.

Diğer taraftan serginin, sonunda, Japonya'nın fethindeki beklenen ölümlerin kati sayısı üzerine ağız dalaşından dolayı çöktüğü gerçeği, paradoksal biçimde gerçekten tehlikede olanın ne olduğunu gösteriyor: sergiyi gezenlerin duyguları. Sonunda, tarihi hassasiyet (yanlış yapmamaya özen gösterme, doğruluk, kesinlik) önemli değildi; duygusal “hassasiyet” önemliydi. Serginin eleştirmenleri, serginin belli tür duyguları kışkırtmasını [provoke] istediler, sergiyi tasarlayanlar ise başka türlü duyguları kışkırtmak istediler. “Gerçeklerin” içinde hiçbir şey, bence, kendi farklı duygusal bağlılıklarına sadık kaldıkları sürece, bu iki grubu uzlaştıramazdı. Bu yüzden okula giden kızın sefer tası ve *Enola Gay*'in kendisi gibi sergi unsurları [artifacts] bu kadar büyük bir çekişmenin odağındaydı: serginin duygusal merkezleriydiler. Bu yüzden askeri tarihçi Richard H. Kohn'un, serginin “duyguları uyandırmaya çalışmadan bombaların yere düşme etkisini nakledebileceği” (169) şeklindeki

önerisi sadece duyarsız değil aynı zamanda gerçeklere dayanma kıstası ile de yanlış. Duygusuz bir sergi imkansızdı ve böyle bir şey yapmaya çalışmak acımasızlık olurdu. Bu sonuç beni, daha önceki haftalardaki okumalarımızı, duygusal etkileri bakımından düşünmeye sevk etti.

Duygu sorununa çok yakından bağlı olan diğer sorun da hafıza sorunu. Paul Boyer'ın belirttiği gibi *Enola Gay* çekişmesi, “en sonunda kimin Hiroşima'nın ve Nagazaki'nin anlamını belirleyeceği üzerine öfkeli bir çatışma: tarihçiler mi ‘millet’ mi” (131). Bu çok büyük bir basitleştirme gibi görünebilir ve Boyer de bu cümlesine hemen bir ekleme yapmakta gecikmedi [ve özetle dedi ki] sergiye olan direnç popülist olmaktansa “yarı-popülist” olabilirdi. Ama söylediğinde doğruluk payı da var: tartışma hem bombalamanın anlamı üzerineydi hem de tarihçilerin profesyonel ayrıcalıkları/imtiyazları üzerineydi. Burada, hastalara ve sigorta şirketlerine, tedavi kararlarında daha fazla söz hakkı verme yönüne doğru eğilimle bir (mantıklı, tarihi olmayan) paralellik kurulabilir. Nasıl ki doktorların uzmanlıklarının kullanıldığı alanları kontrol hakları aşağıdan bireyler tarafından yukardan da şirketler tarafından sorgulandıysa, tarihçilerin de geçmişle ilgili hikaye anlatma hakları aşağıdan Paul Tibbets gibi insanlar tarafından yukardan da askeri endüstriyel kompleks ve ulusal devlet gibi kurumlar tarafından sorgulandı. Tarihçiler doktorlar kadar bağımsız otoriteye hiç sahip olmadılar belki de ama ikisi de, vücutlar ve hafızalar/hatıralar gibi, insan hayatının çok kişisel yönleri hakkında uzmanlık hakkı talep eden uzmanlar.

Bu haftanın okuması başka bir koldan, geçen hafta başladığımız savaş tartışmasıyla devam ediyor. Keegan'ın *The Face of War*'ı gibi, teknoloji ile, birey olarak askerin fiziksel, psikolojik, ahlaki pozisyonunun ilişkisini konu ediyor. “Üç İnsanlık Anlatısı” üzerine olan bölümde John Dower, Tibbets'in ve adamlarının sınırdan Hiroşima'ya kaçmalarının dehşet verici suretini sunuyor, “orada yaşayan on binlerce adamı, kadını ve çocukları teker teker yakıp kül et, radyasyona tut, kötürüm et” (93), diğer bir deyişle, güvenli ve anonim *Enola Gay* uzaklığından, onların ve üstlerinin yaptıklarını bilebileceklerini, bilmeleri gerekeni, ve belki de bildiklerini, yüzyüze gerçekleştirmek. Keegan'ın belirttiği gibi, insanlara uzaktan vuruş sağlayan teknolojiler onurlu çatışma düşüncesini en azından 500 yıldır baltalıyor. Özellikle şimdi ICBM'lere monte edilen nükleer silahlar savaşın en üst düzeyde makineleştirilmesidir. Bu orijinal bir söz değil biliyorum, ama benim için o sözün ilginç yanı teknoloji ve ahlakın direkt olarak birbirine bağlanması fikri, yani uzaklaştıran teknolojiler insanların öyle suçlar işlemelerine ön ayak oluyor ki bunlar daha önce mümkün değildi, ne psikolojik olarak (Tibbets ve adamları on binlerce sivil kendi elleriyle öldürmeyi duygusal

ve ahlaki olarak imkansız bulurlardı) ne de teknolojik olarak (yani Tibbets ve adamları bu tarz olay yerinde gerçekleşen katliamı, eğer yapabiliyor olsalar bile gerçekleştiremezlerdi). Tibbets, bana göre, adam adama çatışmada kendi dengine meydan okuyan, o eski, sevgiyle anılan soylu savaşçı imgesine sarılmaya çalıştı; ama o imge, sadece gerçek kasıtlı olarak ayaklar altına alınırsa korunabilirdi.

The New York Times 'da bugün, içinde *Enola Gay*'in de sergilenmekte olduğu, Smithsonian'ın, DC'nin hemen dışındaki Dulles havaalanında kurduğu yeni hava ve uzay müzesiyle ilgili bir makale vardı. Makale uçaktan iki defa bahsediyor, ama sadece "Hiroşima'ya atom bombasını attığını" ve "90'larda kısa bir süre [NASM'in (bu ekleme original)] şehir merkezinde gösterildiğini" belirtiyor.

<http://www.nytimes.com/2003/11/16/travel/16dulles.html>